

Sygn. akt II AKa 250/20

1.

2. WYROK

2.1. W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 stycznia 2021 r.

3. Sąd Apelacyjny w Szczecinie II Wydział Karny w składzie:

4. Przewodniczący: SSA Andrzej Olszewski

5. Sędziowie: SA Piotr Brodniak (spr.)

6. SA Janusz Jaromin

7. Protokolant: st. sekr. sądowy Karolina Pajewska

8. przy udziale prokuratora Prokuratury Okręgowej w Szczecinie Ilony Talar

9. po rozpoznaniu w dniu 28 stycznia 2021 r. sprawy

10. I. Z., J. Z. i M. Z.

11. o zadośćuczynienie z ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego

12. na skutek apelacji wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawców

13. od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

14. z dnia 8 lipca 2020 r. sygn. akt III Ko 837/18

I. uchyla wyrok w zaskarżonej części i w tym zakresie sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania;

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawców: I. Z., J. Z. i M. Z. kwoty po 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu wydatków poniesionych w postępowaniu odwoławczym z tytułu ustanowienia pełnomocnika.

SSA Janusz Jaromin SSA Andrzej Olszewski SSA Piotr Brodniak

UZASADNIENIE

UZASADNIENIE			
Formularz UK 2	Sygnatura akt	II AKa 250/20	
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	1		

1. CZEŚĆ WSTĘPNA	
1.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji	
Wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 8 lipca 2020 r., sygn. akt III Ko 837/18	
1.2. Podmiot wnoszący apelację	
# oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego	
# oskarżyciel pośilkowy	
# oskarżyciel prywatny	
# obrońca	
# oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego	
# inny	
1.3. Granice zaskarżenia	

1.1.1. Kierunek i zakres zaskarżenia			
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości		
# w części	#	co do winy	
#	co do kary		
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia		
1.1.2. Podniesione zarzuty			
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji			
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu		
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu		

#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia		
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia		
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka		
#	art. 439 k.p.k.		
#	brak zarzutów		
1.4. Wnioski			
#	uchylenie	#	zmiana
2. Ustalenie faktów w związku z dowodami			

przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy				
1.5. Ustalenie faktów				
1.1.3. Fakty uznane za udowodnione				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
2.1.1.1.				
1.1.4. Fakty uznane za nieudowodnione				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
2.1.2.1.				
1.6. Ocena dowodów				
1.1.5. Dowody będące podstawą ustalenia faktów				
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu		
1.1.6. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za				

niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)			
Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu	
3. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków			
Lp.	Zarzut		
3.1.	<p>1) obraza prawa materialnego, tj.:</p> <p>- art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w zw. z art. 445 § 1 kc poprzez uznanie, że orzeczone na rzecz wnioskodawców kwoty po 20.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę wynikłą z pozbawienia wolności w okresie od 10 sierpnia 1983 r. do 16 kwietnia 1984 r. są adekwatne</p>	<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>	

do rozmiaru krzywd i cierpień fizycznych oraz moralnych, jakich doznał A. Z., podczas gdy całokształt sprawy i wyjątkowo antyhumanitarne środki, jakie zastosowano wobec niego, powinny prowadzić do wniosku, że żądana we wniosku kwota zadośćuczynienia nie jawi się jako wygórowana i jest adekwatna zgodnie z dyspozycjami przepisu art. 445 § 1 kc.

- art. 13 w/w Ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku w zw. z § 11 ust. 6, § 15 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku poprzez zasądzenie kosztów ustanowienia pełnomocnika w sprawie przez wnioskodawcę na, pomimo tego, że stawka ta w wysokości 240 zł jest kwotą wyłącznie symboliczną.

Wniosek dotyczył zasądzenia kosztów w wysokości stawki maksymalnej, z uwagi na to, że ustanowiony z wyboru pełnomocnik musiał zmierzyć się z

obszernym materiałem dowodowym - także archiwalnym, a minimalna stawka określona w rozporządzeniu na poziomie 240 zł nawet przy maksymalnym ujęciu powoduje, że wynagrodzenie adwokata nie sposób uznać za odpowiadające nakładowi jego pracy.

2) naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść orzeczenia, a to:

a) art. 2 § 1 pkt 3 kpk w zw. z art. 7 kpk oraz w zw. z art. 410 kpk, co doprowadziło do błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na treść orzeczenia, polegające na:

- pominięciu w końcowym orzeczeniu przy ustaleniu wysokości zadośćuczynienia okoliczności, że zatrzymanie i aresztowanie A. Z. było połączone ze szczególnym udrženiem, pobiciem a

	<p>następnie de facto torturami na terenie zakładu karnego młodego wówczas człowieka, i szykanowaniem go także po opuszczeniu przez zakładu karnego, co przejawiało się m.in. w utracie miejsca pracy i ogromnych problemów ze znalezieniem nowej, a zmuszeniem w końcu do pracy na stanowisku nie odpowiadającym jego kwalifikacjom z dużo gorszą pensją, co stanowi dodatkowe upokorzenie mające związek bezpośredni z tym, co go spotkało na skutek aresztowania i skazania.</p>			
<p>Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny</p>				
<p>Instancyjna kontrola zaskarżonego wyroku wywołana wywiedzioną apelacją ujawniła sytuację, w której dokonanie oceny poprawności rozstrzygnięcia wyrażonego w tym wyroku nie jest możliwe. Czyniąc tę uwagę, wypada jednocześnie</p>				

zauważyć, że autor apelacji nie dostrzegł tej sytuacji, aczkolwiek stwierdzając między innymi, że nie można się zgodzić z zasądzeniem zadośćuczynienia „(...) poprzez zaliczenie na poczet tego roszczenia kwoty 25.000 zł (...)”, albo stwierdzając, że „(...) należałoby zasądzić kwotę (...) bez wątplenia ponad to co zasądzono w 2009 roku”, w sposób niezamierzony, mimo wszystko, zasygnalizował jej istnienie. Dla zobrazowania owej sytuacji, w pierwszej kolejności należy zaś przypomnieć, że czym innym jest ustalona kwota zadośćuczynienia a czym innym partycypacja w tej kwocie poszczególnych wnioskodawców. Innymi słowy, ustalając wysokość zadośćuczynienia, sąd rzecz jasna musi mieć w polu widzenia kwotę tego zadośćuczynienia określoną we wcześniejszych orzeczeniach, niemniej jednak stosunkowy udział w tej kwocie każdego

z wnioskodawców nie może być determinantą wspomnianego ustalenia, zwłaszcza w takich realiach jakie materializują się na gruncie rozpoznawanej sprawy. Trzeba bowiem przypomnieć, że aktualnie, po stronie wnioskodawców występują 3 osoby, natomiast wyrokami Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 20 maja 2009 r., sygn. akt III Ko 76/08 i 10 marca 2010 r., sygn. akt III Ko111/09, zadośćuczynienie za krzywdy, których doznał A. Z., w łącznej kwocie 25.000 złotych, zasądzono na rzecz 4 osób. Uwarunkowanie to posiada zaś istotne znaczenie, aczkolwiek dla przejrzystości niniejszych rozważań, zostanie ono przedstawione w dalszej części uzasadnienia. Natomiast koncentrując się w tym miejscu na wspomnianej wcześniej sytuacji, wskazać należy, że w pisemnych motywach kwestionowanego orzeczenia Sąd

meriti stwierdził, że „(...) kwotą adekwatną do doznanej krzywdy (przez A. Z. – uwaga Sądu Apelacyjnego) powinna być kwota 85.000 zł.” A zatem, z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że kwotę zadośćuczynienia należnego wnioskodawcom Sąd Okręgowy ustalił na poziomie 85.000 złotych. Z kolei część dyspozytywna tego wyroku wskazuje, że na rzecz I. Z., J. Z. i M. Z., Sąd pierwszej instancji zasądził z tytułu zadośćuczynienia kwoty po 20.000 złotych, co oznacza, że ustalił, iż całościowa kwota tego zadośćuczynienia wynosi 60.000 a nie 85.000 złotych. Co więcej, przyznane wnioskodawcom kwoty po 20.000 złotych, de facto, pomniejszył jeszcze o kwoty już wcześniej im wypłacone, a konkretnie o kwoty 6.250 złotych. A zatem, pomiędzy treścią zaskarżonego wyroku w części dotyczącej zadośćuczynienia a uzasadnieniem tego

orzeczenia istnieje i to zasadnicza rozbieżność, która to z kolei rodzi wątpliwości co do tego, jakie faktycznie intencje towarzyszyły Sądowi Okręgowemu przy wydawaniu kwestionowanego orzeczenia. W takiej sytuacji, rzecz jasna decydujące znaczenie posiada treść wyroku a nie treść jego uzasadnienia, niemniej jednak na gruncie przedmiotowej sprawy odwołanie się wyłącznie do rozstrzygnięcia zawartego w wyroku, wcale nie usuwa wspomnianych wątpliwości.

Przeciwnie, one jeszcze się potęgują jeśli uwzględni się to, co zaszyfrowano powyżej, a mianowicie, że po stronie wnioskodawców występują 3 osoby, zaś wcześniej wydanymi a następnie uchylonymi wyrokami, zadośćuczynienie w łącznej kwocie 25.000 złotych, zasądzono i wypłacono 4 osobom. A zatem, każda z tych osób, w

tym troje aktualnych wnioskodawców, otrzymała z tytułu zadośćuczynienia kwotę 6.250 złotych. Oznacza to więc, że ustalona w wyroku kwota zadośćuczynienia, to jest kwota 60.000 złotych, jest niższa od sumy kwot, które już zostały i ewentualnie mogłyby być wypłacone na podstawie zaskarżonego wyroku wnioskodawcom oraz kwoty, która z omawianego tytułu została wypłacona S. Z.. Suma tych kwot wynosi bowiem 66.250 złotych., podczas gdy, co trzeba jeszcze raz podkreślić, kwota zadośćuczynienia ukształtowana w kwestionowanym wyroku wynosi 60.000 złotych. Istnienie takiego stanu rzeczy, nakazuje więc jedynie powtórzyć, że w realiach analizowanej sprawy, swego rodzaju prymat wyroku nad jego uzasadnieniem, nie usuwa występujących pomiędzy nimi sprzeczności. Zmaterializowanie się tego rodzaju

sytuacji wymusiło więc konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Procedując w tej sprawie po raz wtóry, Sąd Okręgowy obowiązany będzie ponownie przeprowadzić cały proces orzeczniczy, przy czym na tym jego etapie, którego celem jest gromadzenie dowodów, w przypadku tych o charakterze osobowym, Sąd Okręgowy może a właściwie powinien w szerokim zakresie skorzystać z możliwości przewidzianej w art. 442 § 2 kpk. Natomiast określając wysokość zadośćuczynienia należnego wnioskodawcom, Sąd pierwszej instancji musi uwzględnić zaprezentowane powyżej uwagi a także obowiązany będzie ustosunkować się do twierdzeń sformułowanych w apelacji pełnomocnika

<p>wnioskodawców. Sąd Okręgowy musi również rozstrzygnąć, czy nakład pracy skarżącego w toku wcześniej przeprowadzonego postępowania pierwszoinstancyjnego, w istocie był ponadstandardowy, przy czym analizując tę kwestię, Sąd orzekający musi mieć na uwadze to, co jak najbardziej trafnie stwierdził już Sąd Okręgowy poprzednio procedujący w niniejszej sprawie, a mianowicie, że sprawa ta, zarówno z punktu widzenia jej obszerności, jak i stopnia skomplikowania, nie należy do kategorii tych o szczególnym charakterze.</p>			
<p>Wniosek</p>			
<p>O uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Szczecinie.</p>	<p># zasadny # częściowo zasadny # niezasadny</p>		
<p>Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo</p>			

zasadny albo niezasadny.		
Wniosek zasadny z powodów wskazanych powyżej.		
4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU		
4.1.		
Zwięźle o powodach uwzględnienia okoliczności		
5. ROZSTRZYGNIECIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO		
1.7. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji		
5.1.1.	Przedmiot utrzymania w mocy	
Zwięźle o powodach utrzymania w mocy		
1.8. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji		

5.2.1.	Przedmiot i zakres zmiany		
Zwiężle o powodach zmiany			
1.9. <i>Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji</i>			
1.1.7. <i>Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia</i>			
5.3.1.1.1.		# art. 439 k.p.k.	
Zwiężle o powodach uchylenia			
5.3.1.2.1.	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości	# art. 437 § 2 k.p.k.	
Zwiężle o powodach uchylenia			
Konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku determinowały powody zaprezentowane powyżej.			

5.3.1.3.1.	Konieczność umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.	
Zwiąże o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia			
5.3.1.4.1.		# art. 454 § 1 k.p.k.	
Zwiąże o powodach uchylenia			
1.1.8. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania			
Procedując w tej sprawie po raz wtóry, Sąd Okręgowy obowiązany będzie ponownie przeprowadzić cały proces orzeczniczy, przy czym na tym jego etapie, którego celem jest gromadzenie dowodów, w przypadku tych o charakterze osobowym, Sąd Okręgowy może a właściwie powinien w szerokim zakresie skorzystać z			

możliwości przewidzianej w art. 442 § 2 kpk. Natomiast określając wysokość zadośćuczynienia należnego wnioskodawcom, Sąd pierwszej instancji musi uwzględnić zaprezentowane powyżej uwagi a także obowiązany będzie ustosunkować się do twierdzeń sformułowanych w apelacji pełnomocnika wnioskodawców. Sąd Okręgowy musi również rozstrzygnąć, czy nakład pracy skarżącego w toku wcześniej przeprowadzonego postępowania pierwszoinstancyjnego w istocie był ponadstandardowy, przy czym analizując tę kwestię, Sąd orzekający musi mieć na uwadze to, co jak najbardziej trafnie stwierdził już Sąd Okręgowy poprzednio procedujący w niniejszej sprawie, a mianowicie, że sprawa ta, zarówno z punktu widzenia jej obszerności, jak i stopnia skomplikowania, nie należy do kategorii tych

o szczególnym charakterze.		
1.10. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
II.	O kosztach zastępstwa procesowego poniesionych przez wnioskodawców w postępowaniu odwoławczym, Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie § 11 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. Dz.U.2015.1800).	
6. Koszty Procesu		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
7. PODPIS		
SSA Piotr Brodniak SSA Andrzej Olszewski SSA Janusz Jaromin		

1.11. Granice zaskarżenia			
Kolejny numer załącznika	1		
Podmiot wnoszący apelację	Pełnomocnik wnioskodawców		
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	Kwota zadośćuczynienia oraz zasądzone na rzecz wnioskodawców kwoty z tytułu ustanowienia w sprawie pełnomocnika.		
0.1.1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia			
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości		
# w części	#	co do winy	
#	co do kary		
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia		
0.1.1.3.2. Podniesione zarzuty			
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji			
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu		

#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	
0.1.1.4. Wnioski		
#	uchylenie	# zmiana